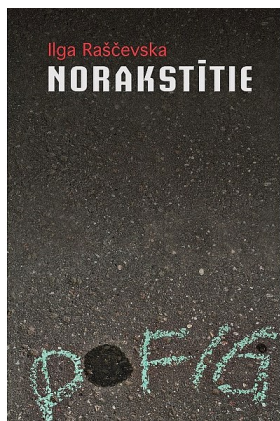

ATSPULGS

Adrese: Gaiziņa iela 1, Rīga, LV-1050
Sekretāre: 67229210, 26405775 E-mail:
rrsvs@riga.lv 2025. / 2026. Nr. 9

LASU/IESAKU CITIEM

Sandra Ratniece
(latviešu valodas un literatūras skolotāja)

„Norakstītie” — psiholoģiski dziļš romāns.

„Norakstītie” – izlasot grāmatas nosaukumu, kļūst mazliet baisi, un pirmās asociācijas ir bijušas pareizas – tas ir romāns par dzīves un sabiedrības sistājiem tiešā un pārnēstā nozīmē. Ilga Raščevska (1963) darbs cieši bijis saistīts ar liktenis pabērniem – tiem, kuriem pirmais palīgs ir sociālais darbinieks, līdz ar to viņas debijas romāna tēma veltīta tieši autorei vislabāk zināmajai problēmai, proti, grāmatas lapas ir piesātinātas ar maznodrošināto ikdienas smagmi. Dzīves likstas sit visus, kā tas romānā arī atklāts – ne tikai sociāli nelabvēlīgās ģimenes, bet arī tos, kuri rūpējas par kaut cik labvēlīgākiem apstākļiem iepriekšminētajai ļaužu grupai.

„Tēlu galerija ir ļoti, ļoti plaša. Atzišos, ka, sākotnēji iepazīstot tēlus, jutos kā Mīnotaura labirintā, proti, autore ļoti strauji ieved lasītāju romāna situācijās, paralēli šokējot lasītāju ar notikumu attīstību lavīnu, kuras epicentrs ir Valdone - mazs Latvijas pagasts, vēl tiešāk – četru ģimeņu trīs paaudžu likteņi, kas nepārprotami atspoguļo visas mūsu zemes sabiedrības modeli. Šo cilvēku dzīves pavērsienos iesaistīti daudzi citi - līdzpilsoņi gan Latvijā, gan arī ārpus tās robežām.

Romāns noteikti pieder reālistiskā romāna tipam, kuru dēvē arī par sociālo vai sociāli psiholoģisko romānu. Daiļdarbā sastopamies ar nāvi, ar noziegumu, ar atkarībām, ar sutenerismu, ar ģimenes skandāliem, ar bērnu namu rūgto pieredzi, ar mīlestības un naida dažādām izpratnēm, ar negribēšanu vai nemācēšanu ieklausīties viens otrā, kā arī tiek aprakstītas citas problēmsituācijas, piemēram, jaunieša pārgalvība pie auto stūres, kas viņa turpmāko dzīvi piesaista ratiņkrēslam. Tātad visas romānā skartās epizodes ir veidotas pēc vienota principa: tiek atklāta (pirms vai pēc situācijas) problēmas sakne, atspoguļota neapdomīgā rīcība un rīcības sekas. Rakstniece nevienu nenosoda, bet arī neattaisno, Ilgas Raščevskas radītie varoņi ir dzīvāki par dzīvajiem – nepamet sajūta, ka viņu prototipus sastopam ik uz soļa.

Autorei, protams, ir pieejams Ariadnes kamoliņš, kas tēliem pakāpeniski palīdz izkļūt no bezcerības un no *norakstīto* statusa, izejot garo atklāsmes, sevis iepazīšanas un iniciācijas ceļu, lai romāna noslēgumā kļūtu par *nenorakstītajiem*. „Norakstītajiem” pieaugušajiem, kā arī īpaši jauniešiem, kuri ārēji pozicionē, ka viss ir „pofīg” (vāka noformējumā redzams ar jauna cilvēka roku uz asfalta rakstīts vārds „pofīg”, Ulda Mātera foto), šāda nostāja ir tikai neaizsargātības maska. Starp pozu un iekšējo pārdzīvojumu ir novilkta ļoti trausla robeža, kuru autorei ir izdevies ļoti veiksmīgi atklāt.

Starp citu, gaišums ir vēl viens atslēgas vārds, kas raksturo romānu. It kā traforetais un klasiskais romānu sižetiskais risinājuma paņēmieni, kas ved no t.s. tumsas uz gaismu, šajā gadījumā lasītāja uztverē nostrādā precīzi, jo romāna psiholoģiski smago tematu autore pasniedz vienkārši, viegli, kas vainagojas ar labvēlīgu atrisinājumuromāna noslēgumā, tādējādi līdz ceļiem sociālajās nebūšanās ievirzītajam un nospiestajam lasītājam radot ilūziju vai cerību, ka ar gribasspēku no muklāja var arī izkļūt, bet diemžēl tikai un vienīgi paša spēkiem, nevis sabiedrības atbalsta veicinātu darbību dēļ.

Ja man jautātu par ko ir šis romāns, es atbildētu – par mūsu sabiedrības sirdsazpiņu, kuru autorei izdevies nežēlīgi atkailināt, bet šī kailuma neaizsargātību Ilga Raščevska ir vienlaikus pratusi gan objektīvi novērtēt, gan korekti nosargāt.

IEPAZĪSIMIES! ESMU JAUNAIS SKOLOTĀJS!

BLC "Namiņš" pedagogs
Evelīna Rence

Dzīves moto: "Darbu izdarīju uz 10. Nebūs 10, būs 9"

Mīlākā valsts: Lietuva. Esmu tur bijusi dažas reizes pamatskolā ar kori, un Viļņa man ļoti iepatikās, bet nav bijusi vēl iespēja izstaigāt kā gribētos.

Mīlākā krāsa: Violeta

Valasprieks: Veidot rotas, brelokus, grāmatzīmes. Apģērbu šūšana un pārveidošana. Doties izbraucienos ar tuviem draugiem.

Mīlākā grāmata: Doils Vaitslāns - Pagāni. Pagānisma mītu, leģendu un rituālu vizuālā kultūra.

Mīlākais mācību priekšmets, kad bijāt skolēns: Sākumā tā bija vizuālā māksla, bet pēc tam Kultūra un Māksla. Vienmēr šīs abas lietas ir bijušas tuvas.

Mīlākā uzkoda: Sāļais rafaello

Vai vienmēr esatgribējusi būt par skolotāju?

Kļūt par skolotāju bija mans bērnības sapnis. Manuprāt, tā pat bija pirmā profesija par kuru vecākiem pateicu, ka vēlos nākotnē kļūt par skolotāju. Atceros, kā man viņi to liedza un teica lai meklēju citu profesiju. Bet tik un tā, mācoties šeit Gaiziņos, sapratu, ka nē, tomēr man joprojām tuvu sirdij ir skolotāja profesija. Izlaidumā arī mani klasesbiedri teikuši, ka es viņiem biju kā otrā skolotāja, jo ļoti daudz darīju viņu labā.

Kāpēc izvēlējāties kļūt tieši par Brīvā laika centra skolotāju?

Ieraudzīju vakanci savā absolvētajā skolā, un ļoti vēlējos atgriezties, pie reizes pamēģināt, kā man sanāks strādāt BLC. Tagad, katrs bērns, kurš nāk katru dienu, ir priecīgs mani redzēt, un ar jautājumu: "Skolotāj, kāda ir šīs nedēļas tematika?" vienmēr mani iepriecina!

Kas Jums šķiet visinteresantākais skolotāja darbā?

Skolotāja darbs kā tāds. Es strādāju pilnībā savādāk no visiem pārējiem skolotājiem, un man ļoti patīk, ka šādā mierīgā atmosfērā es ar bērniem spēju radoši izpausties, kur viss darbs un plāns katru gadu man var būt mainīgs. Pašiem bērniem man ir iespēja iemācīt ko jaunu, kas man liekas pilnībā pašsaprotami. Kā arī tas, ka varu viedot savas ekskursijas, kur ņemt līdzīdus jauniešus.

Un visgrūtākais?

Saspringtie mēneši. Es studēju 2 skolās, strādāju šeit un vēl esmu kā brīvprātīgais kādos pasākumos, kad rodas iespēja. Sanāk, ka saspringtie mēneštieši sakrīt visās 3 izglītības iestādēs.

Kā jūs atgūstat darbā patērēto enerģiju?

Godīgi sakot, lai cik es ieguldos darbā, es pārāk daudz nenogurstu, lai gan varu būt uz kājām stundām ilgi. Es pēc darba vai brīvdienās varu pastaigāties, aiziet uz muzeju, kino, radošām darbnīcām, vai doties izbraucienā, kā man tas šogad ir izdevies.

Kas Jūs iedvesmo?

Kultūras pasākumi, studijas, bērnu idejas, sociālie tīkli... Kā arī mans radošais dullums, kad uzsūcu sevī visu to radošo, un tad manas idejas sit augstu vilni.

Kā Jūs iejutāties mūsu skolā?

Gaiziņos es iejutos jau no skolas laikiem. Bet kad atnācu šeit strādāt – Viļānos, tad pagāja kāds laiks, kamēr mani gan jaunie kolēģi, gan skolēni uztvēra, ka esmu skolotāja, nevis vidusskolniece, kas vienkārši tāpat nāk uz BLC.

Ko Jūs ieteiktus kolēņiem? Novēlējums viņiem.

Cieniet sevi un savus klasesbiedrus. Īpaši cieniet skolotājus, mēs arī esam tikai cilvēki. Mēs visi esam komanda, kas strādā kopā, lai katrs no jums var iegūt izglītību un doties tālāk, dzīves gaitās.

PALDIES!

**Brīnišķīgu
vasaru!**

